

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

«Світова економіка»

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

Змістовий модуль 1. Системні ознаки світової економіки

Тема 1. Світова економіка як система

Предмет світової економіки: закономірності розвитку ринкової системи організації господарського життя, закономірності формування сукупного попиту та сукупної пропозиції на товари, фактори виробництва, аналіз національної економіки і її зв'язок з економіками інших країн; розвиток міжнародних фінансових ринків і механізмів, що обслуговують світову економіку.

Зв'язок світової економіки з іншими науками. Методи, використовувані в предметі. Сутність світового господарства. Історія зародження міжнародних відносин, причини їхньої появи. Етапи розвитку світової економіки. Структура сучасного світового господарства. Зміни у світовому господарстві на початку ХХІ століття.

Системні ознаки світової економіки. Форми міжнародних економічних відносин. Закономірності розвитку світової економіки. Інтернаціоналізація з переходом до глобалізації. Балансування національних і регіональних інтересів, значення регіонального співробітництва, рушійні сили інтернаціоналізації відтворювального процесу в масштабах світової економіки Глобалізація як об'єктивне явище. Поняття, рушійні сили й суб'єкти економічної глобалізації, протиріччя й нові ризики для світової економіки. Роль національної держави й державного регулювання національної економіки в що розвивається глобалізаційному процесі. Антиглобалізм, корінь і наслідки даного явища. Інструментарій керування глобалізаційними явищами.

Транснаціоналізація. Зміст і поняття транснаціональної компанії, корпорації. Характеристика ролі ТНК на сучасному етапі світового розвитку. ТНК - як суб'єкт світового господарства. ТНК і інтернаціоналізація відтворювального процесу в масштабі світового господарства. Масштаби операцій ТНК і сфери їхнього впливу.

Посилення міжнародної конкуренції. Теорія М.Портера.

Нерівномірність економічного розвитку країн світу

Тема 2. Міжнародний поділ праці

Сутність і значення міжнародного поділу праці. Загальний, частковий і одиничний поділ праці. Чинники міжнародного поділу праці. Природно-географічні умови; технічний прогрес; соціально-економічні умови. Тенденції та особливості МПП на сучасному етапі.

Форми МПП. Міжнародна спеціалізація, її види. Територіальна і виробнича спеціалізація. Міжнародна кооперація. Сфери міжнародного співробітництва: виробничо-технологічне співробітництво, торгово-економічна кооперація, післяпродажне обслуговування техніки. Основні методи для налагодження коопераційних зв'язків.

Етапи формування МПП. Вхід України в систему міжнародного поділу праці. Основні чинники, що впливають на цей процес.

Основні теорії МПП. Класична економічна теорія А.Сміта і Д.Рікардо. Роль абсолютних та порівняльних переваг, їх вплив на МПП. Дж.С.Мілль. Дослідження Е. Хекшера, Б. Оліна, П. Самуельсона, В. Леонтьєва. Сучасні дослідження в області модернізації міжнародного поділу праці. Концепції взаємозалежності. К. Нувенхузе і Р. Купер. Плани перебудови існуючої моделі

Тема 3. Економічна інтеграція

Об'єктивні основи й сутність економічної інтеграції. Еволюціонування інтеграційного розвитку в масштабах світового господарства. Основні центри інтеграційних процесів у сучасній світовій економіці. Роль і значення регіональної економічної інтеграції, її сутність. Передумови інтеграції. Цілі інтеграції. Принципи оцінки інтеграції.

Форми інтеграції: преференційні торговельні угоди, зони вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, повна економічна інтеграція.

Регіональні інтеграційні об'єднання. НАФТА. Інтеграційні об'єднання Південної Америки: МЕРКОСУР, АЛАДІ, КАРІКОМ. Інтеграційні процеси в Азійсько-тихоокеанському регіоні. Інтеграційні об'єднання Африки.

Процеси європейської інтеграції: ЦЕФТА, ЧЕС, СНД. Місце України в міжнародних інтеграційних процесах.

Тема 4. Європейський союз

Виникнення і розвиток ідеї європейської цивілізації. Післявоєнна Європа. “План Шумана” й утворення Європейського об'єднання вугілля і сталі. Розвиток співпраці країн ЄОВС.

Римські договори 1957 р.: утворення Європейського співтовариства з атомної енергетики (Євроатом) та Європейського економічного співтовариства. Європейська асоціація вільної торгівлі.

Брюссельський договір про інституційне злиття виконавчих органів ЄОВС, ЄЕС та Євроатома. Митний союз між країнами “шістки”. Вступ до ЄЕС Великобританії, Ірландії, Данії. Початок формування економічного та валютного союзу, створення політичних інститутів — Європейської Ради, Європейського Парламенту.

Вступ Греції до ЄЕС. Вступ до ЄЕС Іспанії та Португалії. Вступ до ЄС Австрії, Фінляндії та Швеції.

Єдиний Європейський акт (1986 р.). Заснування Європейського банку реконструкції та розвитку.

Маастріхтський договір про політичний, економічний, валютний союз держав-членів. Європейський Союз. Цілі, принципи, напрями інтеграції в ЄС. Інститути ЄС. Розвиток інтеграційних процесів в ЄС: Політика ЄС у галузі вільного пересування громадян, капіталу, послуг. Спільна торговельна політика. Угода між ЄС та ЄАВТ про утворення “Європейського економічного простору”.

Утворення Європейського валютного союзу. Етапи формування валютного союзу. Критерії входження до єдиної валютної системи. Європейська система центральних банків, Європейський центральний банк, Європейський інвестиційний банк.

Співпраця в галузі правової та внутрішньої політики. Запровадження громадянства ЄС. Спільна зовнішня політика та політика в галузі безпеки.

Спільна сільськогосподарська політика ЄС.

Договір Ніцци— інституційні реформи в Європейському Союзі.

Переговорний процес щодо приєднання країн Центральної та Східної Європи до Європейського Союзу. Передумови розширення ЄС до Центральної та Східної Європи.

Основні критерії вступу до Євросоюзу (Копенгагенські критерії). Географічний критерій. Політичний критерій, його складові. Економічний критерій. Правовий критерій, його складові. Критерій абсорбції — спроможність ЄС “поглинути” нових членів. Критерії “конвергенції” до ЄС. Процедура набуття членства в ЄС. Розширення ЄС в 2004 р. Вступ Румунії та Болгарії до ЄС.

Сучасний стан та перспективи інтеграції України в ЄС. Основні ймовірні сценарії вступу України до ЄС.

Змістовий модуль 2. Національні економіки країн світу

Тема 5. Особливості економічних систем країн світу.

Класифікація країн світу. Основні центри світового господарства, їх орієнтири, інтереси й зіткнення. Статистичні показники динаміки економічного розвитку основних центрів світового господарства, проблеми демографії й міграції робочої сили, ареали економічного й політичного впливу центрів світової економіки, у т.ч. регіональні підсистеми економічного впливу

Показники динаміки розвитку світового господарства в цілому : ВВП, доходи на душу населення, диференціація рівнів життя й споживання, нерівномірність розвитку окремих регіонів, проблеми економічної стійкості розвитку, включаючи аспекти екології й ін. Визначення понять «розвинуті країни», «країни, що розвиваються», «країни з перехідною економікою». Проблеми наднаціонального й міждержавного регулювання, співвідношення сил розвинених і країн, що розвиваються, а також країн економіки, що трансформується, у питанні регулювання світової економіки.

Основні моделі економічних систем. Класифікація економічних систем за різними ознаками. Капіталізм і соціалізм. «Змішані» економічні системи.

Економічний лібералізм. Соціальна ринкова економіка. Узгоджене підприємництво. Розподільчий соціалізм.

Економічна система України.

Тема 6. Характеристика національної економіки країн світу

Промислово розвинуті країни у світовому господарстві. Основні ознаки розвинутих країн. Економічна політика промислово розвинутих капіталістичних країн. США у світовій економіці. Японія у світовій економіці. Європейський союз у світовому господарстві. Особливості зовнішньоторговельної політики розвинутих країн.

Характеристика країн, що розвиваються. Групи країн, що розвиваються у світовій економіці. Економічна стратегія країн, що розвиваються. Роль держави в країнах, що розвиваються. Китай у світовій економіці. Бразилія у світовій економіці

Особливості переходу до ринку країн з перехідною економікою. Заходи для входження у світове господарство.

Тема 7. Міжнародні економічні організації

Характеристика міжнародних економічних організацій. Особливості взаємовідносин України і МЕО

Історія створення Світової організації торгівлі. Основні відмінності між ГАТТ і СОТ. Лібералізація торгівлі в рамках СОТ. Шлях України до Світової організації торгівлі. Аналіз переговорного процесу. Етапи приєднання, переговори, зобов'язання.

Наслідки вступу до СОТ для секторів української економіки. Наближення українського законодавства до норм і принципів СОТ. Проблеми адаптації. Обґрунтування економічної ефективності вступу до СОТ.

Співпраця України з Економічною та соціальною радою ООН. Спеціальні програми в структурі ООН.

Міжнародні фінансові спеціалізовані утворення ООН. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Міжнародний валютний фонд. Співпраця України та МВФ – аналіз ефективності. Міжнародна фінансова корпорація. Багатостороннє агентство гарантій інвестицій. Міжнародна асоціація розвитку. Європейський банк реконструкції та розвитку